

15.1.2018

EOAK/2413/2017

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Notari Kaisu Lehtikangas

ESKOON SOSIAALIPALVELUJEN KUNTAYHTYMÄ

Tarkastuspöytäkirja

Paikka: Eskoon Sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
Tuki- ja osaamiskeskus Eskoo
Pikkupihlaja
Tupatie 22, 60280 Seinäjoki

Aika: 4.4.2017 klo 19.00–20.00

Läsnä: Oikeusasiamiehen kansliasta
Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Minna Verronen
Notari Kaisu Lehtikangas

Pikkupihlajasta
Hoitaja - - -

Kohde

Ennalta ilmoittamaton tarkastus tehtiin Eskoon Sosiaalipalvelujen Kuntayhtymän ylläpitämään laitoshuoltoa tarjoavaan yksikköön Pikkupihlajaan. Yksikkö sijaitsee Eskoon alueella tammi-kuussa 2016 avatussa uudisrakennuksessa.

Oikeusasiamiehen erityistehtävät

Eduskunnan oikeusasiamies on nimetty YK:n kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) tarkoittamaksi kansalliseksi valvontaelimeksi. Tässä tehtävässä oikeusasiamies tekee tarkastuksia paikkoihin, joissa pidetään vapautensa menettäneitä henkilöitä, kuten esimerkiksi erilaisiin laitoksiin, hoitopaikkoihin tai asumisyksiköihin.

YK:n vammaissopimuksen ratifioinnin myötä (10.6.2016) eduskunnan oikeusasiamiehestä on tullut osa yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaista rakennetta, jonka tehtävänä on edistää, suojella ja seurata vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumista. Tämän vuoksi oikeusasiamies kiinnittää tarkastuksilla erityisesti huomiota muun muassa toimitilojen esteettömyyteen sekä vammaisten henkilöiden itsemääräämisoikeuden toteutumiseen ja osallistumisen mahdollisuuksiin.

Tarkastuksen tarkoitus

Tarkastus liittyi 5.4.2017 toteutettuun ennalta ilmoitettuun tarkastukseen, jota varten oli etukäteen pyydetty Eskoon kuntayhtymästä asiakirja-aineistoa eri laitoshoidon ja avopalveluiden yksiköistä. Pikkupihlajasta oli saatu viranhaltijapäätöksiä rajoitustoimenpiteistä. Yhden asiakkaan kohdalla oli asiakkaan henkilökohtaiseen suunnitelmaan kirjattu, että asiakas ”reagoi negatiivisiin asioihin lyömällä itseään. Mahdollisuuksien/tilanteen mukaan hoitaja hoitaa vuorossa vain asiakasta, sillä joskus vaatii jatkuvaa vierellä oloa”. Asiakirjoista ilmeni, että hänellä on käytössä pehmohanska, joka pehmentää iskuja niin, ettei hänelle tulisi niin suuria ruhjeita kasvoihin.

Tarkastuksen tarkoituksena oli tutustua kyseisen asiakkaan tilanteeseen. Muina rajoittamistoimenpiteinä kyseisellä asiakkaalla oli sängyn laidat ylhäällä päivälevon ja yöunien aikana.

Tarkastuksella ilmeni, että asiakas oli lähes sokea. Hän istui pyörätuolissa ja häntä syötettiin. Käsissä ja kasvoissa oli havaittavissa hieman punaista ihoa. Tarkastuksen aikana hän oli rauhallinen.

Tilanne tarkastuksella

Tarkastuksen aikana muita lapsia oli viisi, joista kolme oli tyttöjä ja kaksi poikaa. Yksikkö on kuusipaikkainen. Lasten ikäjakauma on 6–17 vuotta. Kaksi lapsista kävelee itsenäisesti ja yksi avustettuna. Tarkastuksen aikana kolmea lasta (nuorta) oltiin juuri syöttämässä.

Työntekijöitä oli paikalla kolme ja lisäksi paikalla oli yhden lapsen henkilökohtainen avustaja. Yöaikaan paikalla on yksi työntekijä.

Lasten huoneet olivat tilavat ja niihin mahtuivat heidän tarvitsemat apuvälineet. Kahden huoneen katossa oli kiskot ja nosturi. Huoneet oli sisustettu kodikkaasti. Jokaisessa huoneessa oli nojatuoli, josta saa varasängyn, jolla omaiset voivat halutessaan yöpyä. Jokaisessa huoneessa on oma kylpyhuone.

Yhden lapsen kohdalla lattialle pantiin yöksi patja, jolle hän putoaa, jos sattuu tippumaan sängystä. Kertoman mukaan patjalle pudonnut lapsi nostetaan takaisin sänkyyn. Näin hänelle ei tarvinnut käyttää sängynlaitoja.

Kuudesta lapsesta yksi on esikoulussa ja muut käyvät Eskoon alueella sijaitsevassa Seinäjoen kaupungin erityiskoulussa.

Tarkastuksen aikana yksikön ilmapiiri oli hyvin rauhallinen ja kiireetön ja lapset vaikuttivat tyytyväisiltä.

Esteettömyys

Rakennus on täysin esteetön sisätiloiltaan. Käytävät ovat leveät ja valoisat. Ikkunat ulottuivat lattiasta kattoon, jotta kaikilla myös pyörätuolissa tai lattialla istuvilla on esteetön näkyvyys ulos. Myös käynti rakennukseen on esteetön.

Arvio

Tarkastuksen havainnot esiteltiin oikeusasiamies Petri Jääskeläiselle.

Oikeusasiamies totesi, että saatu selvitys ja tarkastuksella tehdyt havainnot eivät johtaneet hänen puoleltaan enempiin toimenpiteisiin.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Kaisu Lehtikangas
notaari